Yaratılış 3:16: Suçtan sonra Tanrı'nın Havva'ya söyledikleri

Hans-Jörg Ronsdorf · Mayıs 2021 · Ekim 2026'da gözden geçirildi

Kutsal Kitap'ta 3. bölümün 16. ayetleri hep çok şey söyler. Yalnızca Yuhanna 3:16 değil, Musa'nın ilk kitabındaki bu ayet de öyle. Göze çarpan başka 3:16 ayetleri de var. Bu elbette bir rastlantıdır; çünkü bölümler ancak 13. yüzyılda, ayetler ise ancak 16. yüzyılda sonradan ayrılıp numaralandı.

Bizi ilgilendiren şu: Havva yasak meyveyi yedikten ve Adem'e de verdikten sonra ona söylenen sözler ***ne anlama geliyor ve ne anlama gelmiyor***? Bunun önemli olup olmadığını yazımın sonunda göreceksiniz. İşte bu ayetin bazı çevirileri:

> *Kadına şöyle dedi: Gebeliğinin zahmetini çok artıracağım, çocukları acıyla doğuracaksın; arzun kocana olacak, o ise sana hükmedecek. (Elberfelder CSV – Almanca Kutsal Kitap çevirisi)*
>
> *Ve kadına şöyle dedi: Gebe kaldığında sana çok zahmet vereceğim; çocukları zahmetle doğuracaksın. Ve arzun kocana olsun, ama o senin efendin olsun. (Luther 2017 – Almanca Kutsal Kitap çevirisi)*

Ben bu sözlerden hep şu sonucu çıkardım ve onları belki sizin gibi şöyle yorumladım: Tanrı Havva'yı suçundan ötürü, doğumların aşırı zor ve acılı olmasıyla cezalandırıyor. Ve: Kocasına yöneldiğinde, ona hükmeden biriyle karşılaşıyor. Luther'in sözcüklerinin anlamına göre giderseniz ("senin efendin olsun"), bu hükmetme Tanrı'nın istediği hiyerarşik bir düzendir: Erkek baş, kadın bir yardımcı.

Bu sözde bir tür yol ayrımı oluşur: Kadına ve onun eyleminin kapsamına, nedenlerine ve suçluluğuna nasıl bakıyoruz? Burada (çoğu zaman olduğu gibi) çeviri hiç de küçümsenmeyecek bir rol oynar.

Bu iki çeviride ***zahmet ve gebelik*** birbirine bağlanan ya da birbiriyle ilişkilendirilen iki isimdir. Ama bu ayeti Einheitsübersetzung'da ya da Zürcher Bibel'de (Almanca Kutsal Kitap çevirileri) okursanız, önemli bir şey dikkatinizi çeker:

> *Kadına şöyle dedi: Sana çok zahmet hazırlıyorum **ve** sık sık gebe kalacaksın. Çocukları acı içinde doğuruyorsun. Kocanı arzuluyorsun ve o sana hükmedecek. (Einheitsübersetzung)*
>
> *Kadına şöyle dedi: Sana çok sıkıntı veriyorum **ve** gebeliklerini çok sayıda kılıyorum, çocukları acıyla doğuracaksın. Kocanı arzulayacaksın, o da sana hükmedecek. (Zürcher Bibel)*

Son iki çeviride zahmet ile gebeliğin doğrudan birbiriyle bir ilgisi yoktur. Demek ki ***iki şey*** çoğaltılıyor: zahmet ve gebelik.

İbranice okuyan biri bana doğruladı: Metin açıkça ve harfiyen şöyle der: "… büyük büyük çoğaltacağım zahmetlerini VE gebeliğini …".

Serbest bir aktarım bunu şöyle dile getirir: Angaryalarını ve gebeliklerini ikiye katlayıp çoğaltacağım; çocukları zorlukla ve sıkıntıyla doğuracaksın, ama arzun kocana olacak ve o sana hükmedecek.

Bence önemli olan bu özelliğe, bu ayeti şöyle aktaran Bruce Fleming'in[1] bir kitabı sayesinde dikkat ettim:

> ***(1) Tarladaki zahmetli emeğini ve (2) gebe kalmanı kesinlikle çoğaltacağım.***

Sonra Tanrı kadına, artık ölümlü ve düşmüş olduklarına göre, onun ve onların başına gelenleri öğretir.

> ***Çabayla çocuk doğuracaksın***
>
> ***[Sevgi dolu] arzun kocana [yönelik]***
>
> ***Ama o [kendi üzerinde isyankârca hüküm sürer ve] sana hükmedecek.***

Bu ayrım 16. ayetin ilk kısmında neden önemlidir? Çünkü bu sayede Havva'ya söylenen sözler bambaşka bir ton kazanır ve daha da önemlisi, bambaşka bir içerik. ***Her şeyden önce, Tanrı'nın bu konuşmasında Havva'nın üzerine hiçbir lanetin gelmediğini saptamak son derece önemlidir. Tam tersine!*** Önce ona tarımla ilgili olarak çok zahmet ve emek çekeceği önceden bildirilir; buna hayvancılık ve yaşamı sürdüren başka el emekleri de dahildir. "Zahmet" sözcüğü bu biçimiyle yalnızca üç kez geçer ve her zaman tarladaki zahmetli çalışmayı anlatır. Adem bunu böyle duyar (Yaratılış 3:17): Toprak senin yüzünden lanetlendi; "Yaşamın boyunca ondan ***zahmetle*** yiyeceksin." Daha sonra Lamek de oğlu Nuh için şöyle der (Yaratılış 5:29): "RAB'bin lanetlediği toprak yüzünden çektiğimiz emekte ve ellerimizin ***zahmetinde*** bu bizi teselli edecek."

Adem yasağı tam olarak bilerek meyveyi Havva'dan öylece aldı ve yedi. Ama Tanrı'nın laneti Adem'in üzerine gelmez. Lanet toprağa gelir. ***Aden'de bir kez daha lütuf.*** Sonuçları, yiyecek üretimindeki zahmettir. Varoluş, Aden'dekinin aksine, bir hayatta kalma savaşına dönüşür. Havva da aynı toprak üzerinde yaşadığından ve karı koca olarak hayatın üstesinden gelmek için birlikte yol aldıklarından, Adem'i bulan aynı zahmet onu da bulur. Nedeni Havva değil, Adem'dir; çünkü toprak onun eylemi yüzünden lanetlenmiştir.

Ama şimdi, ilk cümlenin ikinci kısmında iyi haber, Müjde gelir. Gebelikler çoğaltılacaktır!

Suça rağmen Havva yaratılış görevini yerine getirebilecektir: Verimli olun, çoğalın, yeryüzünü doldurun! Suça rağmen hayat devam edecektir. Çok sayıda soy olacaktır. Daha da önemlisi, bu soydan biri yılanın başını ezecektir. Yılan önce Tanrı'nın kendisine söylediği şu sözleri duydu:

> *[Yaratılış 3:15] Seninle kadını, senin soyunla onun soyunu birbirine düşman edeceğim. Onun soyu senin başını ezecek, sen onun topuğuna saldıracaksın.*

Bu sözlere "ilk Müjde" ya da "Protoevangelium" denir. ***Ama bu sözler İblis'e yöneliktir ve onun için kesinlikle iyi bir haber değildir.*** Ardından yılan, Tanrı'nın soyun, kadının soyunun var olacağını güvenceye aldığını ve garanti ettiğini dinlemek zorunda kalır. Bu Havva için iyi bir haberdir; Adem için de, bahçede dinlemeye katılabilen bizler için de.

Böylece Havva'ya söylenen sözler bambaşka, olumlu, umut dolu bir anlam kazanır.

Çocuk doğurmak Havva için zahmetli olacaktır, tıpkı Adem için çiftçiliğin zahmetli olacağı gibi. Düşüşten sonra hayat başka bir hal almıştır. Havva bu sözleri duyduğunda henüz hiç çocuk doğurmamıştı. Yılan ve Adem lanet ve ceza sözleri duyar; bir öncesi ve olumsuz bir sonrası vardır. Havva duymaz! Tanrı Aden'de kadınla konuşurken kadının bedenini değiştirmez. Ama bazı çeviriler, sanki Tanrı kadını bir şekilde değiştiriyor ve doğurmayı kötü bir şeye dönüştürüyormuş gibi bir izlenim verir.

Bugün dünyanın birçok yerinde olduğu gibi tıbbi olanaklar bulunmadığında, çocuk doğurmak riskli bir süreçtir. Ama Tanrı kadınların yanındadır. Onların yardımcısı ve kurtarıcısıdır (1 Timoteos 2:15).

İsa bir benzetmeyle öğrencilerine şöyle dedi – ve bahçede Havva'yla konuşanın da O olduğunu varsayabiliriz:

> *[Yuhanna 16:21] Kadın doğururken zorluk çeker (ya da: sıkıntı), çünkü saati gelmiştir; ama çocuğu doğurduktan sonra, dünyaya bir insan doğmuş olmasının sevinciyle çektiği sıkıntıyı (ya da: acıları) artık düşünmez.*

16-19. ayetlerdeki yazar insan varoluşunun zorluklarıyla, özellikle de yaşamın yaratıcı yönüyle hesaplaşır: üremeyle ve yiyecek üretimiyle. Eski tasasızlık artık zahmetle karışır: İyi olan (soy, yiyecek) kötü olanla (zahmet) birlikte gelir.

İlişkide çöküş

İkisinin ilişkisi nasıl düşünülmüştü? "Tanrı, iki anlamlı İbranice sözcükle, ***ezer kenegdo*** ile, ikisinin birbiri için nasıl belirlendiğini anlatır. Birbirleri için yaratılmışlardır; aralarında yalnızca birkaç saat vardır. Bir araya gelir gelmez, Aden bahçesinde birlikte yaşayan, verimli ve mutlu bir çift olacaklardır. … Bir ***ezer kenegdo***, eşit konumda olan biridir; bir karşılık, bir başkasıyla birlikte çalışan biri; çünkü güçlerini paylaşarak birbirlerine yardım ederler. … Bu sözcük, karşı karşıya duran iki kişinin resmini çizer. "Vis-à-vis", "açıkça karşısında", "karşılık gelen" ya da "eşit" diye çevrilebilir."[2]

Tanrı'nın bu amacı artık yerine gelmez. Artık ikisini de zahmet, sonunda da ölüm bulur. İkisinin ilişkisi de artık aynı değildir. Havva çocuklarının babasına yönelir, ona güvenir, onun yanında olmak ister. Ama erkek cinsi, bedence daha güçlü olan, hiçbir ilahi yetki olmaksızın önderlik rolünü üstlenir. Kendini kadının üstüne koyar, onu sömürür ve ezer. Dünya tarihi bunu milyonlarca kez doğrulamıştır; elbette, her zaman olduğu gibi, her dönemde ve her yerde var olmuş ve var olan istisnalar dışında.

Havva nasıl davranmıştı?

Ayartılmıştı; yalancı ve insan katili tarafından kandırılmıştı. Tanrı bunun üzerine ona seslendiğinde, en büyük suçu taşıyana işaret eder: yılana.

> *[Yaratılış 3:13] RAB Tanrı kadına, "Nedir bu yaptığın?" diye sordu. Kadın, "**Yılan beni aldattı, ben de yedim**" diye karşılık verdi.*

Havva yılandan uzaklaşır, onu suçlar. Havva'nın bir çığ başlattığı büyük suç, ayartma yoluyla geldi. Ve yediğini kabul eder. Onun tutumu Adem'inkinden çok daha iyidir. Onun suçunun derecesi Adem'inkiyle kıyaslanamaz.

"Tanrı, Yaratılış 3:13'te anlatıldığı gibi kadına sordu: 'Nedir bu yaptığın?' ***Kadın Tanrı'ya bahane uydurmadan yanıt verdi. Tanrı'ya suçlama yöneltmeden yanıt verdi. Erkekten bambaşka bir şekilde konuştu.*** Artık aldatılmaya izin vermedi. Belki de Tanrı'nın erkeği sorguladığını duyduğunda her şey ona açık hale geldi. Her halükârda şimdi neler olduğunu gördü. Yeni bilgeliğiyle kötülüğü tanıdı ve şöyle dedi: 'Yılan beni aldattı, ben de yedim.' Bu yanıtla, kötü yılanın kendisini aldatanın kaynağı olduğunu açığa çıkardı. Ve aldatılırken yaptığı kötülüğü itiraf etti – 'ben de yedim.' Erkeğin az önce yaptığı gibi o da daha fazla kötülük mü işlemişti? Hayır. Yanında olan erkeği mi suçladı? Hayır. Tanrı'yı mı suçladı? Hayır. Yine de Kutsal Kitap'ın bize onun hakkında anlattıkları, onun sık sık tasvir edildiği biçim değildir. Ve onun bu yanlış tasviri çok uzun zamandır vardır."[3]

Aden'de her biri bir lokma aldı. Ama itaatsizliklerinin dereceleri farklıydı. Her birinin yüreğinde olup biten aynı değildi.

Adem neredeyse inatla, daha da kötüsü suçlayarak tepki verir:

> *[Yaratılış 3:12] Adem, "**Yanıma verdiğin kadın ağaçtan bana verdi, ben de yedim**" diye karşılık verdi.*

Adem suçu önce Havva'ya yükler. Ve Tanrı'ya. Bu, sanki Yaratıcı'nın kendisi suçluymuş gibi, neredeyse Tanrı'ya karşı bir suçlamadır. Böylece o, Tanrı'dan çok yılana yakın durur. Havva, Adem'den daha çok Tanrı'ya yakın durur. Böylece bu anlarda daha önemli rol de Havva'ya düşer: Onun (Adem'in değil) bir soyu olacaktır; bu soy her şeyi tersine çevirecek ve yeni ve daha iyi bir Aden'in nedeni olacaktır. Artık hiçbir ayartıcının olmayacağı bir yerin.

Ayartıcı

Yılan saldırısından sonra kaçamaz. Tanrı yılanla konuşur ve ona şöyle der: Başının belaya girdiğini biliyorsun! Kadının az önce söylediğini duydum. Ve sözleri doğruydu. Ona yalan söyledin ve onu aldattın; o da az önce senin yaptıklarını açığa çıkardı. Onu ve seni karşıt taraflar olarak onaylıyorum. Sen onun soyunun topuğunu sokacaksın. Ama onun soyu seni yok edecek. Başını.

Şeytan bir ayartıcıydı. Hem kadını hem de erkeği ayarttı.[4] Yaratılış 3:1-5'teki İbranice metin, "siz" dediği her seferinde çoğul zamirler kullandığını gösterir. Başka bir deyişle sözlerini yalnızca kadına yöneltmedi. "Siz ikiniz", "hepiniz", "ikiniz de" dedi. Ve erkek oradaydı ve onun söylediklerini dinledi.

Tanrı'ya saldırır ve gerçeği çarpıtır! Onların gerçekten Tanrı'nın suretinde ve benzerliğinde yaratıldığını inkâr eder. Karşı bir teklif sunar: Bu meyveyi yiyin, o zaman Tanrı gibi olacaksınız. Ona iyi bir bilgi sunuyormuş gibi davranır. Gerçekte sunduğu ise iyiyi ve kötüyü bilmeleridir![5]

Özet

Umarım Havva'ya söylenen sözlerin ne kadar farklı yorumlandığı biraz olsun açıklığa kavuşmuştur. Her bir yorum ya da yorum gözlüğü, Yeni Antlaşma'nın Havva hakkındaki metinlerine belli bir "renk tonu" verir. Yalnızca iki pasaj söz konusudur:

> *[2 Korintliler 11:2-3] Çünkü sizi Tanrı'nın kıskançlığıyla kıskanıyorum; çünkü sizi Mesih'e iffetli bir kız olarak sunmak için tek bir erkeğe nişanladım. Ama korkarım ki, yılanın kurnazlığıyla Havva'yı ayarttığı gibi, sizin düşünceniz de bozulup Mesih'e karşı olan saflıktan uzaklaşır.*
>
> *[1 Timoteos 2:12-15] Ama kadının öğretmesine de erkeğe hükmetmesine de izin vermem; sessiz kalsın. Çünkü önce Adem, sonra Havva yaratıldı; ve Adem aldatılmadı, ama kadın aldatıldı ve suça düştü. Ama eğer imanda, sevgide ve kutsallıkta ölçülülükle kalırlarsa, çocuk doğurmakla kurtulacaktır.*[6]

Ayartılmak gerçek bir tehlikedir. Havva bunun bir örneğidir. Kadınlar daha kolay ayartılabildiği için değil. Bu, metinden zorla çıkarılamaz. O, böyle bir şeyin nasıl gerçekleşebileceğine dair etkileyici bir örnektir. Ayartılmak ve aldatılmak bir kadın sorunu değil, bir insan sorunudur. Bunun için bu sözcüklere Yeni Antlaşma'da bakın; orada her zaman herkes, erkekler ve kadınlar söz konusudur.

Düşüşün sorumluluğunu Adem üstlenmek zorundadır. Havva bir kurbandı (ve elbette yine de sorumluydu). Adem bir faildi. "Bile bile" ("kaldırılmış elle") günah işledi. Gözleri açık ve Tanrı'nın buyruğunu tam olarak bilerek meyveyi yedi. Havva değil o, düşmüş insanlığın başı olur (Romalılar 5; 1 Korintliler 15); oysa Havva bütün yaşayanların annesidir.

“Tanrı ağacın yanında üçünü yargılarken, yargı sözlerinde erkeği Şeytan’la bir arada ele alır.[7] Tanrı kadına bu iki asiden ayrı davranır; çünkü kadın kasıtlı olarak isyan etmez. Ancak ayartıldıktan sonra itaatsiz olur.”[8]

Havva’yı, onun eylemini ve sözlerini nasıl yorumladığınız, kadınlara bakışınıza yansır. Bu metin, en başa bir kez daha yeniden bakmak için düşünülmüştü.

Hans-Jörg Ronsdorf, 25 Mayıs 2021 hj-ronsdorf@t-online.de

Notlar

1. Fleming, Bruce; Fleming, Joy; Hagemeyer, Joanne. The Book of Eden, Genesis 2-3: God Didn’t Curse Eve (or Adam) or Limit Woman in Any Way. Kindle sürümü, s. 96.
2. Fleming, The Book of Eden, s. 33.
3. Fleming, The Book of Eden, s. 56.
4. Pavlus iki kez Havva’nın ayartıldığını söylüyorsa, bunun nedeni Havva’nın önce konuşması, tepki vermesi ve harekete geçmesidir (2 Korintliler 11:3; 1 Timoteos 2:14).
5. Krş. Fleming, The Book of Eden, s. 54.
6. Bu ayet hakkında ayrıntılı olarak yazdım (“Kadınlar, Bizi Bağışlayın!” [“Frauen, vergebt uns!”] adlı kitabımda, 6.3. bölüm): Bu, kadınlara yönelik evrensel bir öğretme yasağı değil, Timoteos’un Pavlus’un bu mektubunu aldığı Efes’teki somut bir sorundur. Pavlus’un uyarısı şudur: Öğretilmemiş ve öğrenmemiş biri, kadın ya da erkek, başkalarına öğretmemeli ya da öğretemez. Ne kilise toplantısında ne de başka bir yerde. Çünkü ikinci mektupta açıkça şöyle der: [2 Timoteos 2:2] “Birçok tanığın önünde benden duyduklarını, başkalarına da öğretebilecek güvenilir insanlara (Grekçe: anthropos; insanlar: erkekler ve kadınlar) emanet et” – ister kilise toplantısında, ister herhangi bir yerde, öğrenmeye istekli her dinleyici için. Bu sözle Pavlus burada kadınları öğretmeye teşvik ederken kendisiyle çelişmez; aksine bu, Efes’te bir kadının ya da bazı kadınların sorun olduğunu gösterir; tıpkı erkeklerin de olabileceği gibi (ama bu durumda böyle değildi).
7. Bu, yılana ve Adem’e söylenen sözlerin benzerliğinden de anlaşılır.
8. Fleming, The Book of Eden, s. 110.